

مقدمه

سومین جلد از برگردان مدخل‌های گزیده از مفاهیم مابعدالطبیعی فرهنگ‌نامه تاریخی مفاهیم فلسفه، مشهور به فرهنگ‌نامه ریتر، دربردارنده ۳۹ مدخل جدید است. این مدخل‌ها از میان ۴۳۹ مدخل در حوزه مابعدالطبیعه برگزیده شده‌اند که در نسخه آلمانی فرهنگ‌نامه در ۱۲ جلد پراکنده‌اند. جای بسی خوشوقتی است که شاهد استفاده فزاینده از این فرهنگ‌نامه در آثار پژوهشی به‌ویژه، پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها در رشته فلسفه هستیم. تلاش پژوهشگران و نویسندگان این فرهنگ‌نامه نه تنها گنجینه ارزشمندی از پژوهش‌های دامنه‌دار در خصوص مفاهیم فلسفی و تاریخی‌تطور آنها فراهم آورده و موجب شده است که این اثر، منبعی کم‌نظیر و قابل استناد برای تمامی پژوهش‌های فلسفی بعدی گردد، بلکه شیوه کار و رویکرد آنان، معیاری قابل توجه برای کار پژوهشی در این عرصه شده است. تألیف فرهنگ‌نامه‌ای در این ابعاد با بهره‌گیری از همکاری بیش از ۱۵۰۰ مؤلف که غالباً از اساتید پرسابقه و متخصص در زمینه موضوع هر مدخل بوده‌اند و تدوین و ویراست علمی آن از جانب هیأت تحریریه‌ای مشرف بر موضوعات این مدخل‌ها، از دیدگاه کار پژوهشی و تألیفی در عرصه فلسفه، تجربه‌ای نو و تاکنون بی‌بدیل به‌شمار می‌آید.

بدین ترتیب، برگردان گزیده‌ای از مدخل‌های فرهنگ‌نامه در دو مجموعه منتشر شده در سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت) و نیز مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران از جانب مؤسسه پژوهشی - فرهنگی نو ارغنون، تجربه‌ای کم‌سابقه در برگردان اثری از فلسفه مغرب‌زمین به زبان فارسی بوده است. تراکم موضوعات و فشردگی تعابیر که از ویژگی‌های سبک فرهنگ‌نامه‌نویسی است و تلاش برای یافتن معادل‌های حتی‌المقدور دقیق برای اصطلاحات و واژه‌های متن اصلی در زبان فارسی، چالشی پرتب‌وتاب را پیش روی مترجمان و ویراستاران این اثر نهاده که برآمدن از عهده آن با موفقیتی کمتر یا بیشتر همراه بوده است.

بازتاب انتشار جلدهای پیشین، نشان می‌دهد که پژوهشگران آشنای به این حوزه، به دشواری‌های آن کم‌وبیش واقف بوده‌اند و در پاره‌ای از موارد، با پیشنهادها یا نقدهایی خود نیز درگیر این چالش شده‌اند. به‌جاست در همین جا از این پیشنهادها و نقدهای صمیمانه تشکر کنیم و آنها را نشانه همدلی اساتید و خوانندگان ارجمند با مقاصد مؤسسه در انتشار این اثر می‌دانیم.

در این جلد از همکاری سرکار خانم دکتر زهرا بهفر، دکتر پرستو خانبانی، دکتر ماریا ناصر و نیز آقای دکتر سیدمحمد رضا حسینی بهشتی به عنوان مترجم برخوردار بوده ایم. فرآیند طولانی ویرایش علمی و ادبی با نظارت آقای دکتر بهشتی و همکاری سرکار خانم ماندانا چگنی فراهانی صورت گرفته است.

استاد محترم، جناب آقای دکتر احمدعلی حیدری همچون جلد پیش از جانب سازمان سمت، وظیفه بازبینی کل متن فارسی این جلد را برعهده داشتند که در پاره‌ای از موارد، از پیشنهادها و تذکرات سودمند ایشان بهره‌مند بوده ایم. همکار ارجمندمان سرکار خانم زینب فرخنده‌زاده این بار نیز همچون دو جلد پیش، در طی مراحل گوناگون کار به‌ویژه حروف چینی، تصحیح، صفحه‌آرایی و نیز تهیه فهرست‌های اعلام، واژه‌ها و کتاب‌نامه، کوشش وافری داشته‌اند و کیفیت ارائه بهتر این جلد، مرهون زحمات ایشان است.

از سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت) و نیز پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی که در طی این سال‌ها با پشتیبانی و همکاری مستمر، مددکار ما در پدید آمدن این اثر بوده‌اند و انتشار آن را عهده‌دار شده‌اند، صمیمانه قدردانی می‌کنیم. از دست‌اندرکاران این سازمان و به‌ویژه مدیریت آن، استاد ارجمند جناب آقای دکتر احمد احمدی که با علاقه‌مندی و حمایت‌های خود، نقشی مؤثر در این کار داشته‌اند، سپاسگزاری فراوان داریم.

بدیهی است که این بار نیز چشم به راه پیشنهادها، نقدها و راهنمایی‌های اساتید و خوانندگان محترم هستیم و آنها را به‌منزله ره‌توشه‌ای برای بازبینی برگردان فارسی متن می‌دانیم.

موسسه پژوهشی - فرهنگی نو ارغنون

تهران، پاییز ۱۳۹۵